

УДК 008(477):378.035.6/036

ДУХОВНІ ЦІННОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ: ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД

Т.Ф. Мельничук

Розглядаються духовні цінності як структурний елемент національної свідомості, культури, національно-державного розвитку українського суспільства, визначені основні форми духовної культури, система духовних цінностей і їх вплив на формування творчої особистості на прикладі діяльності клубу ділової жінки «Гармонія» Національного університету біоресурсів і природокористування України у вивченні культурно-історичної спадщини народу через культурологічні експедиції, семінари, культурно-просвітницьку діяльність.

Ключові слова: *духовні цінності, творча особистість, духовна культура, культурно-історична спадщина, громадська організація, клуб «Гармонія», культурно-просвітницька діяльність.*

Постановка проблеми в загальному вигляді та аналіз останніх досліджень і публікацій. Духовні цінності українського народу як важливого структурного елементу національної культури, її самобутності у формуванні творчої особистості виступають актуальною проблемою, яка вимагає детального дослідження і через культурологічні розвідки в тому числі. Вагомий внесок у вивчення духовно-ціннісної проблематики у класифікації та систематизації зробили вітчизняні і зарубіжні науковці (В.Андрущенко, І.Бех, І.Бичко, Н.Бондаренко, В.Василенко, В.Гнатенко, І.Зюзюн, М.Каган, П.Кравченко, І.Надольний, Н.Нічкало, О.Ручка, Е.Помиткін, П.Пронякін, В.Тугаринов, Г.Шевченко та ін.). Визначенню сутності духовних цінностей присвятили свої наукові розробки С.Анісімова, В.Бакірова, М.Головатий, С.Гончаренко, О.Дробницький, А.Здавомислова, Ю.Сурміна та ін. Проблема систематизації українських національних духовних цінностей висвітлена в наукових працях І.Ващенко, С.Возняка, О.Вишневського, Л.Місіва, Г.Ситника, В.Степанкова та ін.

Слід відзначити, що духовно-ціннісна складова національної свідомості, концептуальні засади і принципи національно-державного розвитку українського суспільства базуються на духовних, соціальних, моральних цінностях, які стимулюють процес оновлення суспільства через самоусвідомлення, внутрішню самоідентифікацію, відчуття себе великою нацією на сучасному етапі державотворення. Сутність народу пізнається через низку понять: етнос, культура, родина, нація, суспільство, які характеризують його як індивідуум із своїми особливими рисами і тільки своїм менталітетом. Етнічна ідентифікація – це система визначення народу, де крім перерахованих ознак головною засадою національної державності вважається мова, яка відтворює історично-соціальні явища, духовність та традиції, почуття Батьківщини [2].

Сучасний фахівець з цілим арсеналом новітніх технологій є не стороннім спостерігачем, а активним учасником процесу творіння історії в усіх її проявах (політичних, економічних, соціальних, культурних, духовних), тому ціннісні орієнтації – «це сфера духовної діяльності людини, її моральної свідомості, її прихильності до тих оцінок, у яких виявляється міра духовного багатства особистості» [4, с.127].

Виклад основного матеріалу дослідження. Духовні цінності є продуктом духовного виробництва, феноменом свідомості і, щоб зрозуміти їх, необхідно людину навчити, пояснити, дати можливість оцінити.

Систему духовних цінностей творчої особистості М.Боришевський бачить як підсистеми моральних, громадянських, світоглядних, екологічних, естетичних, інтелектуальних, валеологічних цінностей», тому духовність людини піднімається до обріїв людських цінностей, вселюдської культури. [1, с. 24–25].

Діяльність творчої особистості спрямована на створення якісно нових, невідомих раніше духовних і матеріальних цінностей в будь-якій сфері (мистецькій, науковій, інженерно-технологічній, управлінській, інноваційній) з кінцевим результатом (продуктом творчості). Розвиток емпатійних здібностей (здатність розуміти і сприймати точку зору іншої людини), формування ціннісно-світоглядних орієнтацій особистості відтворюється у процесі творчості, дозволяє сприйняти і оцінити творіння інших. Але накопичення достатнього теоретичного матеріалу, практичного досвіду у сприйнятті продукту діяльності інших також дозволить розібратися в культурних цінностях, дати належну

оцінку. Як приклад, можна навести таке: людина не пише музику, але слухає, аналізує, відвідує концерти, накопичує досвід розуміння музичних шедеврів і таким чином, духовно зростаючи, творить себе, осмислюючи культуру як умову своїх життєвих орієнтирів.

Виховання творчої особистості, людини з творчим підходом, здатної критично оцінювати ситуацію, приймати нестандартні рішення, з допитливим, наполегливим характером, інтуїтивним і аналітичним способом мислення, із широким світоглядом, духовними цінностями – це завдання, в першу чергу, покладається на викладачів гуманітарного спрямування дослідницького природоохоронного університету. Гуманітарна освіта за своєю суттю має забезпечити загальнокультурний розвиток, формування гармонійної, цілеспрямованої особистості її професійного становлення і розкриття творчого, духовного потенціалу. Дисципліни гуманітарного циклу, включаючи і природничо-математичні науки, формують систему загальнолюдських цінностей, культурно-освітніх знань, здатних виховати культурну людину з високими моральними принципами.

Під духовною культурою необхідно розуміти сукупність звичаїв, цінностей і норм, що регулюють життя людини, її ставлення до себе, інших людей і до світу в цілому. Основними формами духовної культури є мистецтво, філософія, мораль, міфологія, релігія. Духовними цінностями є все те, що напрацювало людство протягом свого існування. Державна політика сприяє формуванню духовного життя нації, сприяє творенню національних духовних і моральних цінностей. Культура тісно пов'язана із людською працею, постійним розвитком людських сил і здібностей, які втілюються в витворах творчої праці як результату творчої діяльності, таким чином можна зробити висновок, що «людина – творець культури».

Надзвичайно велику роль в цьому відіграє і релігія як носій духовної культури і фактор становлення етносу як нації (консолідації населення в рамках визначеної етнічної території; поступове подолання глибоких діалектних розходжень і становлення єдиної літературної мови; прагнення до створення своєї національної держави) [3].

Протягом двох тисячоліть церков включає культурну творчість в процес духовно-морального удосконалення людини, стає носієм вічних духовних цінностей: святості, істини, краси. Християнська культура з часів Хрещення Русі, коли зводилися храми, монастирі, писалися ікони, книги, складалися літописи стала великою культурно-історичною спадщиною українського народу, та і всього цивілізованого світу,

вивченням якого вже більше 10 років займаються члени клубу ділової жінки «Гармонія» Національного університету біоресурсів і природокористування України (далі – НУБіП України).

Вищий навчальний заклад сьогодні є осередком формування всебічно розвиненої особистості, становлення майбутнього фахівця, фундаментом духовності, моральності, культури, тому створення такої громадської організації стало важливим кроком у формуванні центру культурно-просвітницької діяльності.

За роки свого існування (клуб «Гармонія» створено 15 вересня 2004 р.) ця неформальна жіноча організація зарекомендувала себе дослідником з гуманітарних питань у області української культурології, вітчизняного мистецтвознавства, історії, краєзнавства і стала активним пропагандистом сучасних досягнень університету, який є лідером інноваційних знань в Україні і відомим учасником освітнього процесу за кордоном. Жінки університету у процесі самоорганізації направляють свої зусилля на вивчення, відродження і ствердження в суспільстві історичної пам'яті, науки, на засвоєння базових цінностей і ідеалів українського народу, його традицій і звичаїв, вивчення духовного і матеріального фундаменту культурної спадщини. Така мета діяльності клубу дала можливість розвернути роботу в здійсненні цілого ряду освітніх і виховних програм в Україні та за її межами, починаючи від тематики гармонізації стосунків у власних сім'ях до формування здорового морально-психологічного клімату в колективі НУБіП України, а також задоволення духовних потреб і правових інтересів представниць прекрасної статі. Окрім основної мети, клуб «Гармонія» має ряд конкретних завдань: пропаганда здорового, активного образу життя жінки; організація зустрічей з творчими людьми України (істориками, співаками, музикантами, художниками); проведення постійно діючих наукових конференцій, «круглих столів» за культурологічною тематикою; участь у видавничій діяльності університету; організація вечорів, присвячених ювілеям української науково-творчої еліти; організація історико-етнографічних експедицій, матеріал яких у вигляді фото-презентацій і наукових фільмів використовується потім в навчальному і виховному процесі студентів університету.

Клуб має типовий формат сучасних громадських організацій: він керується Конституцією України, законодавством держави і Положенням клубу, затвердженим Вченою радою університету. У своїх діях представниці клубу керуються принципами демократії, гласності і

рівноправ'я всіх його членів. Позиція клубу є незалежною від впливів політичного і релігійного характеру. За необхідністю члени клубу співробітничать з державними і суспільними організаціями ідентичного напрямку. Клуб має емблему й атрибут клубного одягу (блакитний шалик з емблемою). Ведеться альманах (літопис) головних подій і культурологічних експедицій організації.

Згідно «Положення про жіночий клуб «Гармонія», його членом може стати громадянка України з 18-річного віку, яка працює або вчиться в НУБіП України і його філіях, визнає статут клубу, бере участь в засіданнях ділових жінок, виконує рішення керівних органів і здійснює заходи, які збігаються із завданнями діяльності клубу. У склад жіночої організації входять не лише співробітниці університету, але і студентки. Це сприяє зближенню наставників і вихованців, встановлює між ними паритетні стосунки і затверджує педагогічні принципи співпраці. Такі умови створюють великі перспективи для самоорганізації жінок університету.

У 2006-2007 роках «Гармонія» розширила поле своєї діяльності, охопивши увагою пропозиції щодо співпраці з жіночими колективами філій університету: сучасні жіночі клуби були організовані на Західній Україні, Галичині, Лівобережній і Центральній Україні, а також в Автономній Республіці Крим. Тим самим діяльність клубу сприяє зближенню структурних підрозділів університету, формує нові стандарти корпоративної культури великого навчального закладу вищої освіти.

Успіх ідеї гармонізації життя НУБіП України полягає, перш за все, в тому, що активність і творчість кожної жінки додають свій внесок до роботи всього колективу університету. Велику допомогу при цьому надає ректорат, профспілки, Вчена Рада. Робота клубу «Гармонія» висвітлюється в різних журналах України, зокрема, «Business, women, society» (март 2008), «Жінка» (липень 2010), у радіопередачах українського радіо, телебачення, газетою «Сільські вісті» за березень 2015 р.

За 10 років існування організації клуб «Гармонія» став базовим, до якого приєдналися філії всіх структурних підрозділів НУБіП України, організація налічує зараз 14 клубів і має таку схему:

Після анексії Росією в 2014 р. Автономної республіки Крим клуб «Гармонія» втратив п'ять філій жіночих організацій, але ми вважаємо, що вони – українці і тимчасово знаходяться на окупованій території.

Хотілось би відзначити велику просвітницьку роботу, яку веде серед студентської молоді кожна з цих прекрасних жінок, і подякувати їм за християнське виховання (клуб «Гармонія»), мандруючи неосяжними просторами України і відвідуючи храми і церкви, і дотикаючись до святинь духовності, несуть потім цю енергетику до людей), за патріотичне ставлення до пам'яток культури, бо неповага до предків є перша ознака аморальності.

В 2014 році було випущене довідкове видання «Освітнянки жіночого клубу «Гармонія» НУБіП України», яке користується популярністю, в якому хотілося привернути увагу до кращої половини людства і показати не тільки внутрішню красу кожної жінки-освітнянки, її уподобання, але й наголосити на тій великій відповідальності викладача як носія не тільки фундаментальних знань, а і вихователя молодого покоління на благо процвітання нашої держави України.

Як відомо, візуальне сприйняття нового набагато ефективніше, ніж слухове. Ця істина підтверджується результатами наших чисельних екскурсій по історичних місцях з вивчення творчої спадщини видатних діячів, архітектурних шедеврів, сакрального мистецтва, результатом чого є не тільки незвичайні особисті враження, а і донесення живої інформації безпосередньо до студента.

Культурологічні дослідження членів клубу ділової жінки «Гармонія» культурно-історичної спадщини українського народу охопили більшу частину України.

У форматі цієї статті ми зупинимося на одному аспекті духовного розвитку особистості, на його культурно-просвітницькій функції – значенні сакрального мистецтва і писемності в храмах України як носіїв культурного коду української нації.

На першому засіданні клубу «Гармонія» було прийнято рішення про поїздку до Почаївської Свято-Успенської Лаври як святині духовності і культури, яка повинна об'єднати і згуртувати новий колектив. Триденна експедиція була ретельно підготовлена, розроблено маршрут, домовлено з усіма екскурсоводами в музеях, означено всі соціальні і побутові умови тощо. Відразу хочеться наголосити, що маршрут по карті, книжкових джерелах, розповідях студентів на практичних заняттях розробляється таким чином, що охоплює всі історико-культурні об'єкти, які є предметом інтересу даної експедиції і яка здійснюється на незалежному транспортному засобі (автобусі) університету.

Структура НУБіП України побудована так, що відвідування його філій дають можливість поєднати приемне з корисним – відвідування спорідненого закладу з його бібліотечним і навчальним фондом, осередками культури (музеями, кімнатами бойової слави, етнографічними композиціями) розширюють уяву кожного про велике культурно-історичне надбання українського народу, виховують патріотизм, гордість за свою країну. Неможна обминути відвідування музею космонавтики і родинного будинку Головного конструктора Сергія Павловича Корольова, археологічного, історичного музеїв в м. Кременець, озера Святої Анни з цілющою водою, греко-католицького комплексу чоловічого монастиря у Зарваниці (Тернопільська обл.), де самим наставником храму отцем Ігнатієм була проведена екскурсія, Хресний хід, була освічена і подарована членам клубу «Гармонія» ікона Божої Матері.

Знайомство із історією м. Бережани, відвідування склозаводу, де умільці і художники виробляли незвичайні вироби художнього значення, викладачі побачили, який тяжкий технологічний процес і праця митця у створенні цих шедеврів. На жаль, на сьогоднішній день виробництво продукції цього підприємства і сама установа знищені.

Поїздка на Рівненщину була ініційована студентом біотехнологічного факультету, який на практичних заняттях розповів про свою малу Батьківщину з такою гордістю та любов'ю, що дотик до історії цього краю приніс незабутні враження, великий інформативний матеріал до навчально-виховного процесу.

Освітнянським центром стало древнє місто Острог, де у XVI – XVII ст. діяла перша вища школа у Східній Європі – слов'янська греко-латинська академія, а зараз цю місію виконує Національний університет «Острозька академія», гостями якої були викладачки нашого університету, члени клубу «Гармонія». Ректор академії – Герой України І.Д. Пасічник розповідав історію закладу, показав музей рідкісної книги, старовинну Біблію – раритет університету, капличку в стінах університету, ікону, яку під час Великої вітчизняної війни розстрілювали німці і не пробили лік Святої Божої Матері, бібліотеку стародруків і сучасну електронну та багато іншого цінного інформаційного матеріалу.

Перлиною архітектурного творіння в с. Дермань є Свято-Троїцький монастир (1499р.) із своєю святинею – чудотворною іконою Казанської Божої Матері, де гостей вітала настоятелька монастиря. Цікаві історичні факти життя і долі людей минулого століття наштовхнули викладачів до дослідницької роботи, коли в місці Корець в жіночому монастирі вони побачили поховання Анни Андро (Оленіної), дочки президента академії мистецтв Росії за Пушкінської доби. Олександр Пушкін просив руки Анни, якій присвятив вірші «Что в имени тебе моем», «Я вас любил», але отримав відмову від батька. На сході літ Анна приїхала на ці землі, які потім подарувала монастирю, і стала його настоятелькою, де і була похована. У творі «Недоросль» Д.Фонвізін малював образ малоосвіченого підлітка із багатой родини з реальної людини – Олексія Оленіна (майбутнього батька Анни Оленіної), який побачивши на сцені цей твір, зрозумів, кого висміяв автор. Титанічними зусиллями молодий Олексій наздогнав втрачені можливості і став однією з самих освічених людей свого часу і, як результат, – президентом академії мистецтв Росії. В їх будинку збиралися видатні особистості: О. Пушкін, І. Крилов, М.Глінка (він

давав уроки музики юній Анні). Кожний історичний факт потребує підкріплення, тому ще довгий час після культурологічних поїздок ведеться пошукова робота в інформаційному полі, а потім все доводиться до студентів.

Вивчення духовної культури українського народу спрямовує людину на подальшу дослідницьку роботу, яка необхідна як складова педагогічного процесу, як підвищення кваліфікації викладача.

Бердичів (костел Святої Варвари, де вінчалися Оноре де Бальзак і Евеліна Ганська); Коростень (купальня княгині Ольги, бункер Сталіна, пам'ятник деруну, історичний музей); Біла Церква – місто, яке засвоєне Ярославом Мудрим у 1032 році, (городище XI–XIII ст., парк Олександрія, церква Святої Марії Магдалини, костьол Святого Іоанна); Меджибіж – фортеця XIII ст. з православним храмом, синагогою, жіночим монастирем); Яготин, історія якого пов'язана з іменами Т.Шевченка, декабристами, Варварою Репніною, Марією Волконською); Чернігівщина (Новгород-Сіверський, Мізінська стоянка первісної людини, похід князя Ігоря на половців, храми Чернігова, підземні церкви, Батурин, Ганіна Пустинь з родинним будинком Пантелеймона Куліша і Ганни Барвинок; Козелець, пов'язаний з іменем гетьмана Кирила Розумовського,); Яготин, історія якого пов'язана з іменами Т.Шевченка, декабристами, Варварою Репніною, Марією Волконською; Полтавщина (видатні особистості Котляревський, Гоголь, музей Полтавської битви, трудова колонія А. Макаренка в Ковалівці, Сорочинський ярмарок, храм в Сорочинцях, де хрестили Миколу Гоголя, Мгарський монастир, в якому нас запрошувала настоятелька після служби на трапезу, але графік нашої роботи не дозволив затриматися); Київська область: Германівка (картинна галерея, музей хліба, історичний музей); Переяслав-Хмельницький з його чисельними музеями, фундатором яких був Герой України М.І. Сікорський; Баришівка (історичний музей, сучасний молочний комплекс, який теж відвідали члени «Гармонії»); Сулимівка (родовий маєток роду Сулими з церквою доби козацтва); Гостролуччя (Свято-Миколаївський храм, настоятель якого 84-річний священник служить тут більше 60 років, Троїцька церква з давньою історією); Яготинщина, де нас зустрічала хлібом-сіллю мер міста Яготин (садиба Катерини Білокур, стоянка первісної людини і археологічний музей в с. Добронічівка); Покровська церква в с. Пархомівка (Київській обл.), де використана мозаїка за проектом М. Реріха «Спас Нерукотворний», а меценатом виступила дружина Михайла Сергійовича Горбачова Раїса

Максимівна; Обухівський район (музей Трипільської культури із зразками мальованої кераміки сакральних образів та магічних символів безкінечності Трипільської культури – спіралі, свастика, сварга, що символізують вічність сущого [5], музей-садиба А.Малишка).

Винничина – особлива сторінка історії України, яка пов'язана з видатними постатями: М. Леонтовичем, О. Можайським, М. Вовчок, М. Некрасовим, Д. Заболотним, Н. фон Мекк, меценатки П. Чайковського, в музеї якого були наші викладачі. Ім'я філософа, педагога, лікаря світового масштабу М.І. Пирогова навечно закарбоване в історії. Його наставницькі слова сучасні і зараз: «Служите верно науке и правде и живите так, чтобы, состарившись, могли безупречно вспоминать вашу и уважать чужую молодость».

Перлина у моря Одеса, з її центром культури і духовності оперним театром, римсько-католицьким Кафедральним собором, арабським культурним центром стала ще одним об'єктом дослідження духовних цінностей. Екскурсивод в театрі і в інших культурних об'єктах надала інформацію про стиль, форми, композицію, історію створення шедеврів мистецтва.

Культурно-просвітницькі семінари, які проводить клуб ділової жінки, стають заходами просвітництва, культурного зростання і патріотичного виховання. Форми семінару бувають різними, а практичні (візні) особливо корисні для формування світогляду і культурного виховання. Таким науково-просвітницьким заходом став семінар «Академічна освіта крізь призму суспільства», ініціаторами проведення якого виступили кафедра культурології та громадська організація жіночій клуб «Гармонія» НУБіП України, на який були запрошені делегати-жінки Соломенського району м. Києва на чолі з головою Спільки жінок Ніною Новіковою та заступником голови Марією Волошиною. Обмін досвідом, створення комунікативного простору, розвиток соціальної активності – мета семінару, яка успішно була досягнута.

Візний семінар клубу ділової жінки «Гармонія» на тему: «Сакральне мистецтво України» був проведений в старовинному замку-музеї міста Радомишль, де родиною Богомольців зібрані унікальні історико-культурні колекції, експозиції, артефакти. Серед них – найбільша в світі експозиція українських домашніх ікон «Душа України» (біля 5 тисяч) із різних регіонів країни. Було проведено майстер-клас по виробництву паперу з кропиви, конопель за

технологією XVI-XVII ст. з вживанням таємного водяного знаку на аркуші.

Готується виїзний семінар до старовинного міста Вишгород, звідки у 1169 році Андрієм Боголюбським під час грабування Києва було вивезено ікону Божої Матері, яку написав Святий Лука і яка зараз знаходиться у Третьяковській галереї в Москві під назвою «Володимирська». Повернення цінностей на їх автентичну батьківщину – світова практика, але російський уряд повернув Україні копію.

В дні святкування 70-річчя перемоги над фашистськими загарбниками патріотичною акцією буде ознайомлення із історичним форсуванням Дніпра у районі Лютіжа і віддання шани героям.

Висновки. Життєвий досвід свідчить, що професійна та суспільно корисна діяльність людини передбачає засвоєння духовних цінностей через залучення її до форм творчої діяльності: пізнавальної, мистецької, художньо-естетичної, краєзнавчої, культурної, рекреаційної, екологічної, дозвілєвої тощо. Керівник установи, а це має бути людина з системою духовних цінностей, розвиненим почуттям прекрасного, і від його ставлення до цих питань, в великій мірі, залежить культурно-виховний рівень розвитку колективу і суспільства в цілому. Духовні цінності визначають загальну лінію поведінки в умовах екзистенційного та морального вибору через вміння задавати і змінювати домінуючі власної життєдіяльності. Культура в усіх її різновидах є значущим регулятором внутрішнього буття людини, її неповторності і індивідуальності, фактором формування особистості з творчим підходом до своєї професійної діяльності. Однією із форм виховання творчої особистості є культурно-просвітницька діяльність клубу ділової жінки «Гармонія» Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Шляхом залучення своїх членів до участі у просвітницьких, благодійних та мистецьких заходах клуб розвиває соціально активну, творчу особистість, з чітко вираженою громадянською позицією. Жіночий клуб «Гармонія» є громадсько-просвітницьким об'єднанням, яка сповідує ідеологію гуманізму, згуртовує усіх працівників НУБіП України на професійній, освітньо-виховній та історико-культурній основі.

Література

1. Боришевський М. Духовні цінності як детермінанта громадянського виховання особистості / М. Боришевський // Цінності освіти і виховання:

наук.- метод. зб. / за ред. О.В. Сухомлинської. – К.: АПН України, 1997. – С. 21–25.

2. Етнократологічний словник: Енцикл.-довід.слов. / За ред. О.В.Антонюка, М.Ф. Головатого, Г.В.Щокіна/. К.: МАУП,2007. – 576 с.
3. Здіорук С.І. Суспільно-релігійні відносини: виклики України ХХІ століття: Монографія. – К.: Знання України, 2005. – 552с.
4. Здравомыслов А. Г. Потребности. Интересы. Ценности / А. Г. Здравомыслов. – М.: Политиздат, 1986. – 223 с.
5. Рижкова С.А., Кузнецова І.В., Шевченко І.О. Творення, трансляція, інтерпретація та споживання культури : монографія / С.А.Рижкова, І.В.Кузнецова, І.О.Шевченко. – К.: НАКККіМ, 2010. – 476с.

ДУХОВНЫЕ ЦЕННОСТИ УКРАИНСКОГО НАРОДА КАК ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ ТВОРЧЕСКОЙ ЛИЧНОСТИ: ПРАКТИЧЕСКИЙ ОПЫТ

Т.Ф. Мельничук

В статье рассматриваются духовные ценности как структурный элемент национального сознания, культуры, национально-государственного развития украинского общества, определены основные формы духовной культуры, система духовных ценностей и их влияние на формирование творческой личности на примере деятельности клуба деловой женщины «Гармония» Национального университета биоресурсов и природопользования Украины в изучении культурно-исторического наследия народа через культурологические экспедиции, семинары, просветительскую деятельность.

Ключевые слова: *духовные ценности, творческая личность, духовная культура, культурно-историческое наследие, общественная организация, клуб «Гармония», культурно-просветительская деятельность.*

INTELLECTUAL VALUES OF UKRAINIAN PEOPLE AS THE FACTOR OF FORMATION OF CREATIVE PERSONALITY: REAL- LIFE EXPERIENCE

T. F. Melnychuk

Intellectual values as a structural element of national consciousness, culture, national and state development of Ukrainian society are discussed. Basic forms of intellectual culture, the system of intellectual values and their influence on formation of creative personality using the example of business woman club "Harmony" of the National university of life and environmental sciences of Ukraine in the study of cultural and historical heritage of Ukrainian people through culturological expeditions, seminars, cultural and educational activities are determined in the article.

Keywords: *intellectual values, creative personality, intellectual culture, cultural and historical heritage, nonprofit organization, club "Harmony", cultural and educational activity.*

Мельничук Тетяна Федорівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри культурології Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ). E-mail: tetyana.melnychuk@nubip.edu.ua

Melnychuk Tetyana Fedorivna – candidate of pedagogical sciences, associate professor of the department of culturology National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Kyiv). E-mail: tetyana.melnychuk@nubip.edu.ua

УДК 3781 – 811.111

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ ВИЩОЇ ШКОЛИ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ДО СВІТОВОЇ СПІЛЬНОТИ

Т.В. Модестова

В статті розглянуто питання розвитку іношомовної освіти вищої школи України в контексті інтеграції до світової спільноти. Здійснено огляд існуючих концепцій викладання іноземних мов серед ВНЗ України. Схарактеризовано перспективні напрями розвитку іношомовної освіти вищої школи. Визначено практичні шляхи підвищення якості надання освітніх послуг в сфері іношомовної освіти вищої школи України.

Ключові слова: *іношомовна освіта, вища школа, тенденції розвитку, інтеграція до світової спільноти, Концепція викладання іноземних мов, Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти.*

Постановка проблеми. Світові глобалізаційні процеси, що мають місце у XXI столітті, здійснюють суттєвий вплив на країни, що свідомо або мимоволі є залученими до них. Це передбачає об'єднання держав-учасників в спільноти та адаптацію окремих політичних, економічних та освітніх систем до загальних світових стандартів з метою налагодження ефективної міжнародної взаємодії. Як засвідчує чинна

вітчизняна законодавчо-нормативна база [1], [2], Україна усвідомлює необхідність впровадження відповідних змін, зокрема, у сфері іношомовної освіти вищої школи та займає активну позицію в контексті повноцінної інтеграції до світового суспільства.

В першу чергу, передбачається переорієнтування системи викладання та оцінювання навчальних досягнень на європейські стандарти якості освіти [3]. Зокрема, мова йдеться про переосмислення цілей навчання, ролей та рівня відповідальності учасників навчального процесу за результати власної діяльності, практичну реалізацію поставлених завдань тощо.

Зважаючи на заявлені Україною наміри проблема відповідного наукового осмислення та імплементації практичного світового досвіду в сфері іношомовної освіти залишається відкритою та потребує подальшого дослідження. Зокрема, постає питання узгодження цілей та завдань іношомовної освіти у вищій школі з позицією європейських країн у сфері мовної політики; врахування інтересів вітчизняних ВНЗ, зумовлених наявним контингентом, потенційними роботодавцями, наявною базою, активізації співпраці на міжнародному рівні тощо.

Зміни мають сприяти загальному розвитку системи іношомовної підготовки вітчизняних фахівців у вищій школі, підвищенню якості надання освітніх послуг на засадах здорової конкуренції, формуванню позитивної репутації вітчизняних вищих навчальних закладів, збереженню та адаптації наявного досвіду викладання іноземних мов до світових стандартів.

Тож, **метою** поданої статті визначено: схарактеризувати сучасні тенденції розвитку іношомовної освіти вищої школи України в контексті інтеграції до світової спільноти.

Для досягнення мети потрібно розв'язати такі **завдання**:

1. Здійснити огляд існуючих концепцій викладання іноземних мов серед ВНЗ України.
2. Охарактеризувати перспективні напрями розвитку іношомовної освіти вищої школи.
3. Визначити практичні шляхи підвищення якості надання освітніх послуг в сфері іношомовної освіти вищої школи України.

Виклад основного матеріалу. В загальному вжитку термін «концепція» розуміється як система поглядів, те чи інше розуміння певних явищ та процесів. З точки зору наукового підходу, «концепція» передбачає наявність системи вихідних теоретичних положень, що є основою для подальшого наукового пошуку [4]. При розробці концепції